

Proč se rozpadlo Československo?

Vzdělávací cíl: Žáci se skrze analýzu a interpretaci dobové karikatury snaží porozumět příčinám rozpadu Československa v roce 1992. Žáci také rozvíjejí své dovednosti analyzovat karikatury.

Klíčová slova: vznik České republiky, příčiny a důsledky, formulujeme a ověřujeme hypotézu

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ KARIKATURY (2 min.)

Prohlížení karikatury s pomocí lupy.

Karikatura zobrazuje rozpad Československa jako rozpad partnerského vztahu, kdy Česko i Slovensko odcházejí od otrhané personifikace společné federace. Postavy zosobňující oba státy mají rysy představitelů vítězných politických stran po volbách v roce 1992: Václava Klause (ODS) a Vladimíra Mečiara (HZDS).

2 PŘÍRAZOVÁNÍ ŠTÍTKŮ (3 min.)

Popis karikatury pomocí přetahování štítků z nabídky do obrazu. Četba popisky.

Žáci by měli správně přiřadit štítky k nejdůležitějším prvkům karikatury - jednotlivým postavám a jejich vztahům. Mělo by být zřejmé, že postavy nezastupují občany Československa, ale politiky, případně celé státy. Pro snazší porozumění dobové situaci lze využít rozšířenou popisku.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZY (5 min.)

Formulování hypotézy ohledně situace, kterou karikatura zachycuje, do textového pole.

Žáci nemají další zdroje, a proto jde o předběžné interpretace karikatury. Učitel může podporovat fantazii žáků. Je také možné, aby žáci odpověděli, že karikatura o příčinách rozpadu mnoho nevypovídá.

4 KONTEXTUALIZACE KARIKATURY (5 min.)

Zkoumání pramenů v doplňkové galerii a doplnění informací k situaci, ve které karikatura vznikla.

Žáci se mohou seznámit s dobovým průzkumem veřejného mínění, který vyšel v Lidových novinách den po ústřední karikatuře cvičení. Graf zachycuje jak rozdíly mezi oběma zeměmi, tak jejich vývoj v čase. Článek Salvy na oslavu je ze 4. září 1992 a přináší pohled na oslavy podepsání nové slovenské ústavy a s ním i vhléd do hodnot, které s ní spojovali slovenští politici. Text historika Jana Rychlíka pak poukazuje na jeden z důvodů rozpadu státu, kterým bylo vzájemné neporozumění. Také upozorňuje na hlubší příčiny rozpadu Československa. Žáci nové poznatky zapisují do textového pole. Učitel průběžně poskytuje podporu při interpretaci jednotlivých pramenů.

5 INTERPRETACE KARIKATURY (5 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy karikatury a dalších pramenů odpovídají do textového pole na otázku: Proč se rozpadlo Československo?

Žáci srovnávají karikaturu s ostatními prameny k tématu. Všímají si role politiků a veřejnosti a toho, jaký důraz na ně klade karikatura. Učitel žáky vede i ke kritickému přístupu ke karikatuře: Jaké příčiny karikatura opomíjí? Jak žáci hodnotí míru zjednodušení v karikatuře? Také je možné se vrátit v ústřednímu motivu karikatury: Proč se autor rozhodl zobrazit rozpad státu jako rozpad partnerského vztahu?

Další možnosti zapojení do výuky:

- a) K zapojení širšího historického kontextu lze využít cvičení [Jak první světová válka změnila hranice?](#), které se věnuje důsledkům první světové války.
- b) Vztahu Čechů a Slováků je také věnována lekce [Milan Rastislav Štefánik a čechoslovakismus](#) na portále České televize Toto100letí.